

POSTANOWIENIE Z DNIA 27 STYCZNIA 2009 R.
SNO 96/08

Przewodniczący: sędzia SN Jacek Sobczak.

*Sędziowie SN: Mirosława Wysocka, Teresa Flemming-Kulesza
(sprawozdawca).*

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny z udziałem protokolanta w sprawie sędziego Sądu Rejonowego po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 27 stycznia 2009 r., zażalenia wniesionego przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego w Sądzie Okręgowym na postanowienie Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego z dnia 21 października 2008 r., sygn. akt (...), w przedmiocie zawieszenia postępowania dyscyplinarnego

postanowił: uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Apelacyjnemu – Sądowi Dyscyplinarnemu celem dalszego prowadzenia.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny postanowieniem z dnia 21 października 2008 r. zawiesił postępowanie dyscyplinarne w sprawie przeciwko sędziemu Sądu Rejonowego o zarzucane mu przewinienie dyscyplinarne z art. 107 § 1 u.s.p. do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia o winie sędziego w zakresie tego czynu jako przestępstwa z art. 222 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. oraz z art. 226 § 1 k.k. w postępowaniu toczącym się na podstawie art. 80 u.s.p. przed Sądem Apelacyjnym – Sądem Dyscyplinarnym, sygn. akt ASDo (...) i ewentualnym postępowaniu karnym.

W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd Apelacyjny podniósł, że w postępowaniu wszczętym na wniosek Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego zarzucono sędziemu Sądu Rejonowego popełnienie przewinienia dyscyplinarnego polegającego na tym, że orzekając w Wydziale Pracy Sądu Rejonowego w dniu 7 kwietnia 2008 r. naruszył nietykalność cielesną asesora sądowego X. Y. podczas pełnienia obowiązków służbowych, czym dopuścił się oczywistej i rażącej obrazy prawa karnego materialnego – art. 222 § 1 k.k. oraz § 2, § 4 i § 5 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Sędziów, a także uchybił godności urzędu naruszając art. 82 § 1 i § 2 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, co stanowi przewinienie dyscyplinarne określone w art. 107 § 1 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych. W toczącym się równoległe przed Sądem Apelacyjnym – Sądem Dyscyplinarnym postępowaniu o

zezwole nie na pociągnięcie obwinionego do odpowiedzialności karnej, sygn. akt ASDo (...), czyn ten zakwalifikowano z art. 222 § 1 w związku z art. 157 § 2 k.k. w związku z art. 11§ 2 k.k. oraz z art. 226 § 1 k.k. W owej sprawie Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny nieprawomocną uchwałą z dnia 17 października 2008 r. zezwolił na pociągnięcie sędziego Sądu Rejonowego do odpowiedzialności karnej za te czyny. Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny uznał za uzasadniony wniosek o zawieszenie postępowania dyscyplinarnego, zgłoszony przez obrońcę obwinionego, gdyż sędziemu zarzucono popełnienie przewinienia dyscyplinarnego tożsamego z występkiem, których dotyczy nieprawomocna uchwała zezwalająca na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, „w orzecznictwie dotyczącym postępowań dyscyplinarnych widać stałą tendencję do dania sądom dyscyplinarnym możliwości podejmowania decyzji o zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego w wypadku, gdy czyn będący przedmiotem tego postępowania jest też przedmiotem osądu w postępowaniu karnym”. Powołał się przy tym na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2006 r., I KZP 8/06, w której wyrażony został pogląd o braku „racjonalnych powodów” do wykluczenia możliwości zawieszenia postępowania dyscyplinarnego do czasu ukończenia postępowania karnego w sytuacji, gdy sąd dyscyplinarny dostrzega taką potrzebę w wypadku jednoczesności oraz podmiotowo – przedmiotowej tożsamości postępowania karnego i dyscyplinarnego. Upoważnia do tego art. 22 § 1 k.p.k. stosowany odpowiednio w postępowaniu dyscyplinarnym, zgodnie z art. 128 u.s.p. Organy władzy publicznej prowadząc postępowanie niebędące postępowaniem karnym nie mogą samodzielnie ustalić faktu popełnienia przez obywatela (chronionego domniemaniem niewinności) przestępstwa i wyprowadzać z tego negatywnych konsekwencji prawnych. Artykuł 42 ust. 3 Konstytucji RP wyraża zasadę wyłączności określonego rodzaju postępowania w uchyleniu domniemania niewinności. W sytuacji, gdy popełnienie przestępstwa stanowi przesłankę pozytywną lub negatywną określonego rozstrzygnięcia, to bez prawomocnego wyroku sądu karnego organ ten nie może samodzielnie ustalić tego faktu. Zdaniem Sądu Najwyższego, wyrażonym w przywołanej uchwale, ustalenie, iż przewinienie dyscyplinarne zawiera znamiona przestępstwa musi być oparte na prawomocnym wyroku skazującym za przestępstwo, którego znamiona są zawarte w zarzucanym przewinieniu dyscyplinarnym. Analogiczne poglądy wyrażane są w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Według nich, wypowiedź organu władzy publicznej stwierdzająca popełnienie przestępstwa (a nie jedynie podejrzenie popełnienia przestępstwa) narusza domniemanie niewinności, gwarantowane art. 6 ust. 2 Europejskiej Konwencji, o ile następuje ona poza odpowiednim w tym zakresie postępowaniem karnym.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego dla okręgu Sądu Okręgowego w (...) zaskarżył zażaleniem postanowienie Sądu Apelacyjnego – Sądu Dyscyplinarnego,

domagając się jego zmiany przez uchylenie. Jako podstawę zaskarżenia powołał art. 22 § 2 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p. Skarżący podniósł, że z art. 119 u.s.p. wynika niemożliwość wstrzymania biegu postępowania dyscyplinarnego w sytuacji wydania uchwały zezwalającej na pociągnięcie obwinionego sędziego do odpowiedzialności karnej. Natomiast z powołanej w zaskarżonym postanowieniu uchwały Sądu Najwyższego – jego zdaniem – należy wyprowadzić wniosek o możliwości zawieszenia postępowania dyscyplinarnego tylko ze względu na ekonomię procesową lub gdy zachodzi konieczność zastosowania instytucji z art. 108 § 4 u.s.p. W tej sprawie nie zachodzą takie okoliczności.

Sąd Najwyższy – Sąd Dyscyplinarny rozważył, co następuje:

Zażalenie jest uzasadnione.

Z art. 119 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) wynika, że wydanie uchwały o zezwoleniu na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej nie wstrzymuje biegu postępowania dyscyplinarnego, prowadzonego przeciwko temu sędziemu. Przepis ten dotyczy wprowadzie sytuacji, gdy uchwała w przedmiocie uchylenia immunitetu zapada w trakcie postępowania dyscyplinarnego a nie ma wprost zastosowania w przypadku równoległego rozpoznawania sprawy dyscyplinarnej i wniosku o zezwolenie na pociągnięcie tego samego sędziego do odpowiedzialności karnej. Z przepisu art. 119 wynika jednakże jasno wyrażona zasada niezależności obu tych postępowań, której nie niweczy nawet wydanie uchwały w przedmiocie uchylenia immunitetu. Taka sytuacja procesowa miała miejsce w dacie wydania zaskarżonego postanowienia. W toku postępowania dyscyplinarnego doszło do wydania w innej sprawie uchwały zezwalającej na pociągnięcie obwinionego sędziego do odpowiedzialności karnej. Przeciwko temu sędziemu nie toczyło się wówczas (ani nie toczyło się do czasu rozpoznania zażalenia) postępowanie karne. Ustała jedynie przeszkoda do jego prowadzenia przeciwko osobie sędziego. Nie ma zatem podstaw do zawieszenia postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia postępowania karnego, które jeszcze nie toczy się wobec obwinionego a nawet nie jest wiadome, czy będzie się toczyć. Postanowienie o zawieszeniu postępowania zostało zatem wydane co najmniej przedwcześnie.

W ocenie Sądu Najwyższego zawieszenie postępowania w tej sprawie nie zostało przekonująco uzasadnione. Podstawę zawieszenia może stanowić jedynie art. 22 § 1 k.p.k. stosowany na podstawie odesłania z art. 128 u.s.p. Zawieszenie postępowania musiałoby być zatem uzasadnione długotrwałą przeszkodą w jego prowadzeniu. Sąd Apelacyjny nie podał, jakie dostrzega przeszkody w prowadzeniu postępowania dyscyplinarnego. „Ewentualne postępowanie karne” – jak to ujęto w zaskarżonym postanowieniu – nie stanowi takiej przeszkody. Zgodnie z poglądem przedstawionym

w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2006 r. (I KZP 8/06) postępowanie dyscyplinarne należy zawiesić do czasu ukończenia postępowania karnego (w przypadku jednoczesności i podmiotowo – przedmiotowej tożsamości obu postępowań), gdy przemawia za tym wzgląd na ekonomię procesową lub konieczność zastosowania instytucji określonej w art. 108 § 4 u.s.p., chyba, że wystarczające jest zarządzenie przerwy lub odroczenie rozprawy. Niewątpliwie, w rozpoznawanej sprawie nie zachodzi konieczność zastosowania instytucji z art. 108 § 4 u.s.p. Problem przedawnienia nie jest rozważany w żadnym aspekcie w obecnym stadium postępowania dyscyplinarnego. Nie zachodzą też inne okoliczności, które skłaniałyby Sąd Dyscyplinarny do samodzielnego rozważania popełnienia przestępstwa przez obwinionego sędziego, co nasuwałoby zastrzeżenia w świetle gwarantowanej w Konstytucji RP zasady domniemania niewinności. W myśl poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 28 września 2006 r., uzasadnienie dla zawieszenia postępowania dyscyplinarnego do czasu zakończenia postępowania karnego mogłoby stanowić niebezpieczeństwo zapadnięcia odmiennych rozstrzygnięć odnoszących się do tych samych okoliczności faktycznych i prawnych. W rozpoznawanej sprawie takie niebezpieczeństwo jednakże dotychczas nie wystąpiło. Sąd Apelacyjny nie powołał się także na potrzebę wykorzystania materiału dowodowego zgromadzonego w postępowaniu karnym, tym bardziej potrzebę tego rodzaju, dla zaspokojenia której niewystarczające byłoby zarządzenie przerwy lub odroczenie rozprawy.

Z tych przyczyn zaskarżone postanowienie podlegało uchyleniu na podstawie art. 22 § 2 k.p.k. i art. 437 k.p.k. w związku z art. 128 ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, co obliguje Sąd Apelacyjny – Sąd Dyscyplinarny do kontynuowania postępowania dyscyplinarnego.